

ქართული სსოპრებმა

სამიწათრო სულიბერ. უპრნალი

№ 32—1917 ფანი წალიწალი მისთმი
კვირა მარიაშოგის 6 20. კ. ზამოსამისა

გიორგი ჯუღიქსკიძე
წღანოვიჩი (მამიწვილი)
პუბლიცისტი. საზოგადო
მოღვაწე და კიათურის შავი
ქვის საბუქოს თავმჯდომარე.
გარდაიცვალა მკათათვის 31
ქუთაისში.

სიმღერა

ია და ვარდი დავთესე,
მოვიღა ნარი, ეკალი
სალოთის კარსა ვეძებდი,
ჯოჯოხეთს იმხელს მე თვალი.
ვაპ, სიკაბუკვე დანტქულოა,
ნეტავ რისათვის მოვკალი?..

* * *

ჯანყი, ბურუსი გროვდება,
კრემლი ციმციმებს თვალზედა,
მა ძმას ვედარ ვათავსე,
ხელი დაუღვეს ხმალზედა,—
მინც სიყვარულს დავეძებ,
ვეიქრობ კარგს მომავალზედა..

იზიძე

მარიაშობისთვის 4—1917 წ.

ძველი რაინდი

გიორგი ფელიქს ძე ზდანოვიჩი (მიახველი)

საქართველოს ფერდობები დათმავს.

რეგულირების კურსს გამაგრებს ძველი რაინდი.

ხალხისათვის მიმდინარეობს გამოსწვლად მუდამ მბეჭდველი სიმაღლე.

ქართულ სოციალდემოკრატიის სახელმძღვანელო ნაბიჯის კურსის დედა საბრძოლველს განსვენებს.

რეგულირება ღვინის და კვების დონისა-კი მდგრადებს.

ვინ არის იგი, რომ ამ ღვინის გამოსაღებად გიორგი ზდანოვიჩი—გ. მიახველი.

ვინც რუსეთის 70—75 წლიან თავგანწირულ რეგულირებებს ასწავებს; ვინც ამ ხანის ხალხის კეთილდღეობისათვის ტარტუბულ შებრძოლას და წამუბულ მოთხოვნებს, გიორგიც მოაგონებს.

მათ შორის გიორგის სხე მუქურვანსკვლავად მოსჩანს

ვინც ჩვენს ხალხისათვის მოაგონებს, გიორგიც თვალწინ დახატება.

გორკოვსკი ჭიზღავს ძველი რუსეთის სასტიკი რეჟიმის—ღვინს, კატორგას, ტომბარს.

რეგულირება ეს სტრუქტურებიდან განიხილავს, მაგრამ შემდეგ მისი არ უდალბატნა თავის წმინდისათვის.

იგი მუდამ რაინდი იყო, რაინდი შეურყეველი.

საქართველოში დაბრუნებული სთავაშო მოკვდა ხალხისათვის მოძრაობას და არს ერთი და იგი წინადაც უდალბატნა ჩვენი ხალხის პოლიტიკურ-კანონმდებელ უთავისუფლებას.

მან კარგად იცნობდა, რომ სიტყვა თვინორი საქმისა მკვლარ არს, იცნობდა ისიც, რომ თუ ერთი ნივთიერება წელში გამაგრებული არ არის, ისე ვერ აღორძინდება და ნამდვილის ეგონებოდეს კატარეხით შექმნილი ჭიანჭველის მსგავსი წარმოება. აქ ბუნებრივად დავიხარბავს გავსებას, მაგრამ მაინც მუდამ შეურყეველი იყო, ვითარება ძველი რაინდი.

ნარტიულ-კლასობრივმა დახარისხებამ იგი სოც.დემოკრატიის პარტიის სთავაშო მოაქცია და ამ პარტიის ერთი დამფუძნებელი იყო.

აქაც დიდი ბრძოლა გადისდა, მაინც პოლიტიკურ ურყევებად დასრულდა ვითარება ძველი რაინდი.

ვინ იყო, ვისი შთამომავალი, რა შექმნა, რას გვასწავლავდა? ამასე უფრო დაწვრილებით შემდეგ როდისმე, ხოლო ესე-კი ვიტყვი, რომ ჩვენს საზოგადოებრივ-მოქალაქეობრივ და ნივთიერ აღორძინებას ერთი დედა-პოპულარული გამაგრება.

იგი საქართველოს ღირსეული შვილი იყო და შთამომავალი უფრო მეტს ფასს დასდებს.

ამინი იყოს სხენება მისი!

როსებ იმედამდელი

„აქეთ-იქით გამარჯობა“

(გაგრძელება. თ. № 31)

სიტყვა „გამარჯობა“ თვითონ ლაზარემ რამდენჯერმე გაიმეორა, მაგრამ ამ სიტყვის არავითარიმე მოგონება ან მოქმედება არ გამოუწვივია მასში. ხოლო, როცა მისმა ცოლმა წარმოსთქვა ეს სიტყვა, ამის გაგონებაზედ კი იგი ისარბაკრავივით შევლივით გამომავრდა სახლიდან და მოკურცხლა სოფლისაკენ თავნაც ბუტბუტებდა: რათ დამავიწყდა, კიდევ კარგი დედამეცამე წამოაყრანტალო და მამაგონა, თორემ შეიძლება დამავიწყებოდა და ფიქრად აღა მომსვლოდა მე, ვაი, შენ ჩემო თავო, რას იტყვია კაცი! იქნება იფიქრა, რომ იმასაც უმზრბახად დედადგები!

სასოფლოზედ ხალხი იყო შეყრილი და ყავანებდა. რა მოუახლოვდა ყრილობას, ფეხი არ შეუყენებია ლაზარეს ისევე ისე გამაქარბით გაუთარა ყრილობას გვერდით, თითქმის უსურთქმბლივ დამავიჯრა ზედი-ზედ, ვიდრე გასკილდებოდა ხალხს: „გამარჯობა! გამარჯობა!“ და გააგრძელა თვისი გზა.

პირველ ხანს მხოლოდ ზოგიერთმა მიაქცია მას ყურადღება, მაგრამ მალე ისევე სხვანდ ლაზარე გაუხდებდა.

—ერთი მიხედვით, კაცებო, ლაზარე რა ნიორად მიძებდებოდა!

—არა, დაიჯერებთ, კაცებო, მე და ჩემი ღმერთმა, მიხაკოსთან მიბრბის უთუოდ, რომ გამარჯობა უთხრას.

—ეი, კაცებო, ძრიელ ოსტატურად არ გამოკრა სარმა და გამოსდო პირში ჩალა!

—იმ სახკარ ამოწყვეტილმა რა ოინი უყო საწყალს!

—დაიკარგოს საწყალი კი არა, დასახლობია კაცო, ვერ გაურჩევია, თვითონ მაგ სახლკარ დასაქცევს, მტერი ვინ არის მაგისი და მოკეთე ვინ! სულ ბარაქლობაზე უკირავს თვალი და აბა ვინ ეტყვის ბარაქლას მაგისი საქმეების ჩამდენ კაცს, თუ არ მტერი!

—მაგაზე უცნაური კაცი მე ჩემ დღეში არ მიწახავს

—ეჰ მე თუ მკითხავთ, ლაზარე უცნაური კი არა ძრიელ ოსტატი და გამოცდილი კაცია. აბა რომელი უზის ჩვენგანი მიხაკის თვალში, ან რომელმა მოუღო ჩვენგანმა იმას გული? ლაზარემ კი ალღო აართვა იმას და ცდომობს ყველაფერით ხელი შეუწყოს მის ზნეს, რომ არ აწყენინოს და ყოველთვის ასამოივნოს. და აკი ამისთვისაც მთელ სოფელში მიხაკოსათვის ერთად-ერთთა ლაზარეა კაცური კაცი.

—აბა, მართლა და უცნაური კაცი სწორედ მიხაკა იმ! კაცო, მაგ ოჯახ დაქცეულს სულ სხვა წაირად ესმის მეზობლობა! თუ შენ იმასთან რაიმე საციქველისათვის მიხველ, თავის დღეში ხელს არ გაგამართავს თუნდა შენ თვალწინ იდოს ის საგანი რისათვისაც მიხვედი, მინც ცდამილაფს და დავიფიცამს. შენთან რომოვა ძალით წავართმეღს და წაიღებს, რაც უნდა.

—არა, სოსიავ, ერთი როგო იყო, შენ რომ ცელი გამოგტაცა ხელიდამ?

—რა როგო იყო მე ფიჩხსა ვლენწავდი თანეში ჩასაკეთებლად. უცბად მოიჭრა შენი მიხაკა, გამოგტაცა ცული ხელიდამ—შენ დაცადე, ჯერ მე მჭირდება შენი ცულიო. ვეუბნები: კაცო, ხო ხედავ, თონეს უნდა ჩაუეთო, ცოპი დაჭედებამეთქი. და რას მეუბნება? მიჭო, რას მიღღ-მოედები, მამ რის მეზობლები ვართო. შენ მადრიელსაც არა ხარ, რომ მე შენთან საციქველისათვის მოვი-

ვარ და ამით კეთილ მეზობლობას გიმტკიცებო. რატო მადლობასაც არ მიხდა, რომ მე შენი ცული მომაქვს სახმარებლათო. მე მინდა კეთილი მეზობლობა გაგიწიოვო და შენ კი ხელსა მკრაო, აბა სადაური რამ არის ესაო? ცული იმან წაიღო და მეკი ხელით ძლივს დავამტკრე ფიჩხი.

—ეი, რატო იგეთი კაცია ეგ ოჯახ დასაქცევი! ეგ კიდევ რაა? იმ დღეს ჩვენებიანთ ზაქაროს ნათლობა ქონდი. დავაპირეთ თუ არა სუფრაზედ და ხდომო და, ზუპორც, შენმა მიხაკამ კი შემოყო სახლში თავი დუპატიყეზლად. განა თუ აცალა-ლა ვისმე, კაცებო, თქვენმა გამრჯობამ, ზემო თაროზე წამოსკუბდა! თამადაც დუკითხავათა დაუთხოვენლად თითონ დაღვა, კი კერძებიც იმან მიისაკუთრა. ვილას ერქვა ან ნათლია ან მიპატიყებული სტუმრები. ასე ეგონებოდა კაცს მასპინძელი ეს არიო. ახლა როგო აირევა და ზაქარო მაგრამ რას იხველა?-სუფრის გაურგოება არ მოინდომა და ამისთვის ვერაფერი უთხრა.

—რა ზაქარო და რა სხვა? ეგ ყველისათვის დაუპატიყებელი სტუმარია. მაგრამ, ყველა ამას ჯანი გავარდეს, თითონ რომ დაიწყობს ხოლმე სხვისა სახლში უფროსობასა და თადარიგის მიცემას—ეს არის მეტის მეტად გულმოსავლელი და გასაბრაზებელი. ახლა როგორი გულუხვი მასპინძელია სხვისა სუფრაზე და? შავის სახლს კი საით აბიო კარი—არვინ იცის.

—თქვენ რა გგონიათ? იქნება იქამდისაც მივიდეს მაგისი გაბედულობა, რომ უღროგო დროს შემოგვჭრას სახლში და გითხრას: შენ აღმეკი, ახლა მე უნდა მოვისვენო შენ დედოცატანაო. შენც, მტერი ჩარა ირა გაქვს, უნდა აღგე, მადლობა გადაუხადო შენი დედა-კაცის პატივისცემისთვის და გამოხვიდე გარედ.

—თქვენ მაგრე იხუმრეთ და იხარხარეთ და აწყინოს ყველაფერმა მიხაკას!

—აბ, პატრონი რომ იყო, უნდა დიჭიროს ვინც ეგ იქ ჩამოათვისლა და რაც სიგძე აქვს, ის სიბჭე მისცეს!

—ეჰ, შენ არ იცი, გივლავ და ლაპა-

რაკობი იცი რა თანებებს იძლეოდა თურმე როცა აქ შენის შემოდგმას აპირებდა, მთელი სოფლის აშენებდა და აყვავებდა პირდებოდა თურმე ხალხს ისე ხიბლავდა თურმე ხალხს თავისი მოქარგული ერთი, რომ, თუ შენც გაიგონებდი პირველი შენ გაულებდი შენი სახლის კარს.

— ეს ოხერი, ჩვენი გლეხი სულ მაგითა ვართ დალუპულები. ვინც გაგვიცინებს და ტკბილ სიტყვას გაგვგონებს, ყველა ჩვენი მოკეთე გვგონია და მის გულში ვერ ჩავგიხედნია, თუ რა განძი უღვეს იქ ჩვენითვის.

მელანია

(გაგრძელება იქნება)

ის

ლამაზი,
 აზინი,
 და ნაზი,
 ფაქიზი.
 დასქენება,
 დაღნება,
 მოკვდება,
 დაქტება...
 ვით ტკბილ ძილს,
 ფერ-მიხილს,
 შეხედება
 შევ სიკვდილს...
 ხიკვდილი
 უხმოა,
 უგრძნოა,
 კუბოა...
 შევინება
 შიგ წვება,
 იწვება,
 იცვლება...
 ინამის,
 იკრძალვის,
 საფლავში
 იმაღვის...
 დავკარგავ,
 ვერ ვნახავ,
 მისთან გულს
 დავმარბავ...

ორი უსტარი.

ჩემო გოგო!

— აი, ეხლა, როდესაც «ცბიერ თამაროს» დღე იწურება და სადაცაა სამუდამოთ თვალებს დაეხუტავ, უკანასკნელით შენს სურათს ვვედრებ, შევსთხოვ შენს ცვალოს სახელწოდება «ცბიერო თამარო» უმანკოზიდა...
 ოხ, ჩემო კარგო, რა ბედნიერად ჩავთვლიდი ჩემ თავს, რომ მიმავლადეს სიხარულის ერთი ვარსკვლავი გამბრწყინებოდა, რომ გულს დადაგულს «ცბიერი თამარო» არ აღსდგამოდა, შენ წინ მუხლმოყრილს წმინდა ლოცვები არ დაჰგმობოდა...
 შენ ვერ მისწვდები, კეთილო სარტფო, ვერ წარმოიდგენ ბნელშენაველის სულის კვეთებას. ტიალი ჩემი წარსული უკუნ უდაბნო გარდამქცევია, ყვედრება სულის წიაღში ჩასაფრებულა, ჩემად მწვევია. ოხ! რა ძნელია უკაცრიელო მინდორ-ველებზე ობლად, უტოლოდ შორი მგზავრობა, როს შენს შიგს ფიქრებს მიძიმედ დაწოლილი ნელი სიოც კი არ ეკარება.
 მიღიბარ მარტო ლანდი მული და კუშტ გარემოს შიშით ცახცახებ...
 ოხ, ნეტავ ავ დროს, კუპრით ავისებულ ტანჯვის უფსკრულში მოგჩვენოს სახე ტოლისა, შემოგვცინოს და განფანტოს, გამბრწყინოს სახე სწორისა...
 აჰ, მოდი სარტფო! აღმიშალე სულის გზებანი, შემოამცინე, გამიზიარე ჩემგან ნატანჯი გულის ებანი, გადაგეხვიოთ, რომ კოცნით დავწვა მდაბალი სულის შერცოდებანი...
 მაუწყე, გოგო, უმანკო თამაროსა ბავშვის ხელით პასუხი ტკბილი, რომ მოგვგებო ნანატრ სარტფოს სარტფო არჩილი და, თუ დავცე მუხლ-მოკვეთილი, ვერ ავიტანო სიყვარულის ცეცხლი დამწველი და დავლიო განწირულმა ცოდვილი სული...
 —ამას გვედრებ, ჩემს საფლავზე ძველი აღმართო, უმანკოების შენ იყავ გოგი ჩემი მშვენება; ზედ წარაწერე: საყვარელ თამაროს საკუთრება უმანკოება.
 შენა თამარო.

საყვარელო თამარო!

აღმიტაცე შენის წრფელობით.
 შენმა უსტარმა გაზაფხულის სიო მოჰბერა გაყვითლებულ სიყვარულის ხეს და სასიცოცხლოდ ააშორიალი.
 რა კარგია ნეტარება, გული სიხარულით აღივსო, სულმა სიმღერა მოართო!

რა კარგია გაზაფხული, საყვარელო, რა მშვენიერი და მომხიბვლელი, რა წარმტაცი და ჯაღოქარი, მის ტკბილ ჰანგზე დამწვარი ფილტვები რითმსა მორჩილებს, მღუმარე ბაგეც ტკბილ ხშიანად ეხმაურება!

მოვჭრივარ სატრფო, ეგებ გაფანტო შუბლზე ნაკეცი ხშირი ნაოქი..

ახ! რად წამომცდა შუბლის ღრუბლები, მწარე ფიქრების ბნელი სმყარო...

მაგონდება წრფელი ვედრება... მახსოვს ცრემლები, სიყვარულის ცხარე ცრემლები.., მახსოვს წუთები, საზარელი შავი წუთები.. კმარა, ნუ ღელავ, ნუ აშფოთდები სულა ობოლო, თორემ თუ აღსდგა გულში ნაბუფი ტანჯვა ვაება, ვაჰმე, წარხოცავს შვებ მოლტენას...

რა კარგია გაზაფხული, როგორი მშვენი და მომხიბვლელი, დღეუმეზღო გულის სიმებიც ამიხმაურა.

ეხლა ჩემს სულში ათას ფერადი ყვავილთ ტბა ღელავს.. ცაში აქრილი ლამაზი გედი მოპქრის, მოელავს!..

აჰა! მოვჭრივარ საყვარელო, ლამაზო. მშვენო, თაშარო ცბიერო! ახ! რად მოვჭრივარ! რად მომიხარბიან ცბიერ სატრფოსკენი? განა არ მახსოვს შენი დაცინვა, შენი ხარხარი?!

როცა ქაბუკს ფრთები მესხა, »ცბიერო ქალო«, მომტებე და არად მიღებულს თვალწინ დამიგდე და დღეს მეძახი ფრთებ დაღწეილს სანავარდოთ, გასართობათა?!

ცბიერო ქალო, აღარ მჯერა უმანკოება, ხოლო ნათლად მაგონდება გაცნობისას შენი ხერხი, შენი შნოება.

მახსოვს წუთი შეხვედრისა, წუთი საზარი, ოდეს გულში ჩამორკე გრძნობისა ზარი.

მე ვიღეჟი ჩაფერფლილი, თვალ-ანაპურობი და შვეცქეროდი ხილულ ღვთაებას დაისრული, გულანატაკი.

ქენს მოქნილ სხეულს ეთეროვანს დილის სხივები შემოღვნიოდ და ისე ნაზად, ისე მოხდენით, მშვენიერო, მიმოარბევიდი, სატ-ფოს მეგონა გრძნობის წალკოტში საყვარლისათვის ყვავილებს კრფედი..

ნეტავ რად იყავ, ცბიერო ქალო ისე წარმტაცი და მომხიბვლელი. იღეჟი ტურფად, ტანაყრილი ყვავილის მსგავსად, თხელი საბური ბროლის ტანზე ნელის ტალღებით მინარნარებდა და გრძნობის ხმაზე რითმით იძროდა თვალის მომჭრელი ნაკეთიერება.

რა კარგი იყავ, რა ლამაზი და მომხიბვლელი! ყელმოღერილს ციურ სახზე ციური შუქი გადაფენოდა, ზეგადმო მდინა და ბრწყინვალედა წარტყვეფნილ თვალებს რარიგ შვენოდა და დაღათაოდი ლოცვის გუშავი შენს მშოსავ სატრფოს.

ლამაზი იყავ. მომხიბვლელი, ცბიერო ქალო! და მეც აღმომსკდა ნათმენი გრძნობის ნაკალი ვრცელი

მუხლ მოყრილმა თვალ მოგაპყრე ზეცით მოვლენილს ჩემს მნათობელს და სასოებით შეგვიმუღარე:

სატრფო! ამაყი შენს ფერბთ მოგყარიღვარ და ჩემს ღვთაებას გემუღარები ზეარაკი ესე მიიღო მსხვერპლად...

მის საფლავს,
გულსაკლავს,
სიცოცხლე
თან ახლავს.
მკვდარ გულზე,
ვარდს გაზრდის,
და ვარდიც
ვითარც მხ
იქნება:
ახიზი,
და, ნახი,
ფაქიზი.

* * *
სათნო ქალს,
ცეცხლის ოღს,
მკრთალს, მთვრალს
ქვეყნის თვალს.
ვალმერთებ,
ვალიდებ,
ჩემს მეკრდზე
ვაძინებ.
და თუშცა მწვავს,
მწვავს და მკლავს,
სათნო სატრფო
მინც მყავს.
ოჰ! რა ვსთქვი?
სატრფო მყავს.
აჰ! ორა,
არა მყავს.
თუშცა კი,
კი მყავდა...
მყავდა და
მიყვარდა...
დაღამდა...
გაშავდა...
მოკვდა და
გათავდა

დ. კოპალაძე

ნუ დამცინებ მცირე მსხვერპლისთვის.
გახსოვდეს ტურფა; ღიად გრძნობისთვის ყოველივე მცირედ
რის, გარდა საყვარლის ტანჯულ გულსა.

აჰა, მიიღე ტანჯული სატრფოს ტანჯული გული...
ღამთავრო, მცინარი სახით გამეხმატვიღე და მეც მოგიგე გა-
არებულმა: დავამთავრე დასასრული დასაწყისისა და...
ხა! ხა! ხა! ხა! გადმომაყარე...

აჰ! აღარ ძალშიმს გადაფურცლო მოგონების შავი რვეული,
დამიბნელ და სატრფოს წამებულს თვალი ზვიული, გული ღელავს, ტა-
ნჯვას ვერ უძლებს მისუსტებული და შფოთავს სული მოქანცული,
აქაც ჩვეული.

გასწი ბავშვო! გასწი, ნუ მიცლი.

გ. დათიაშვილი

მწესრის საგალობელი

— სევდავ, რათ ამოირჩიე ჩემი გული
სამარადისო საცხოვრებლად?... სევდავ, რათ
იკერავ ჩემ შავ ფიქრთაგან ტანთ სცემელს,
გახდებო? სევდავ, ვამომეპასუხე... მიყვარს
შენთან ბაასი. მიხვალ? სიდა? წყარო გინ-
და იზოვრო? აჰა, გული ჩემი, სევდავ, დამ-
კარ მიხვილი შენი. იქ შეგუბებული ზღვაა
კეშნის. სიღ მიხვალ, სევდავ, საღ? გეშინიან
ჩემ განგმირულ გულიდან მჩქეფარ ნაკადულის?
როგორ? სმენა გინდა საგალობლის? და განა
შენ არ მასწავლე მწუხარე ჰანგები?... განა
შენ არ მასწავლე ობოლის ქეთინი; განა
შენ არ მასწავლე ძმთაგან ჯვარცმულის
კენესა; განა შენ არ მასწავლე მომაკვდავ
არწივის ოხვრა; განა შენ არ მასწავლე გან-
გმირულ ამირანის გმინვა?... ჰა, მომაპყარ ყუ-
არნი შენნი. მე გიგალობ... ისმინე!..

— სევდა, რა არის ტბის შავ უფსკრულ-
ში რომ ესე ბრწყინავს? რათ ჩასტკერიან
ბოლომ მზე და მოვარე და ეალერსებთან მის.
შთფარეს ხომ არ ჩაუვარდა ტბაში მარგალიტი,
ან იქნებ ტბის ძირში გიიყინა მზის მწველი
ალერსა? არა? მამო რა არის შავ ტბაში რომ
ესე ბრწყინავს?

— ძმთაგან უსამართლოდ დენილის
ტრემლები.

— ყრმანო, ვინ მოდის, ვინ?
— შავი მხედარი, შავ ტაიკით, შავ
იარაღში ჩასმული. მთიდან დაეშვა ძირს,
ჩვენსკენ მოპქარს.
— განველით გარედ, ყრმანო, და თაყვანი
ეცით მას. უგალობდეთ მას. აღიდებდეთ მას.
მუხლი მოუყარეთ. კურთხეულ არს მომაგა-
ლი... აჰა, მთართვით მას ძღვნად ჩემი ფარ
ხმალი...
— ესე მალე რათ მობრუნდით ყრმანო?
— ვერ გეტყვით.
— რაო, ჯერ არ გაუვლია?
— ვერ გეტყვით.
— გაიარა?
— ვერ გეტყვით.
— სთქვით, სთქვით ყრმანო!
მხედარმა შენნი ფარ-ხმალი დალეწა და
შორს გადახტყორცნა.

— ოჰ!
— მხედარმა წალკოტსა შენსა შეველო და
შენგან რგულნი ყვავილნი ტაიქმა მისმა ფერ-
ხითა თვისითა მოსრნა.

— ოჰ!..

დ. ლუკაშვილი.

ფრ. კიტ. ყური მომიგდე ერთი, ჰანეს; შენ იზიარად ლაპარაკობ, რომ მე... ასე შენთვის სულ რაღაცა მეტი ვარ.

იოჰან. არ შექმ-ს.

ფრ. კიტ. დიახ, და ეს იმიტომ რომ მე შენ ვერ ვაკმაყოფილებ, არ მოგწონვარ.

იოჰან. უფალო ღმერთო ჩემო ასე დამერწმუნე.. ეგ და მკაცრი ჩემი ნერვები გსემის სხვილი თოკები კი არ არის!. გარდა ამისა, არ შემიძლიან ეხლა ყველა ამებების იტანა. (გაღის ბაღში)

ფრ. ფოკ (ფანჯრით ბუფიანნი შემოაქვს და სდაგამს სტოაღზე) ფრელინ ანნასთვისაც ეს.

ფრ. კიტ. (განწარუფლად ქეთიანეს. მუტი ადუქვებისაკან გულ ამოსკვნიდა. მივარდება ფრანუ ფოკარტს და კანერზე მოკნევეს).

დელი, დელილო... მე უნდა წავიდე... დავიკარგო ამ სახლიდან... ყველას უნდა მოგშორდეთ... ეს აუტანელია, დელი.. აუტანელია!..

ფრ. ფოკ. ღმერთო დაგვიფარე! შეილო, რა მოხდა?... ვინ... ვინ რა გითხრა?

ფრ. კიტ. (ხმას იცვლის გაჭვარებულად) არა, არა! მართლაც და ისეთ არაბოძებს არ წარმოვადგენ, რომ ჩემი აღება და გადაღლება ასე ადვილი იყოს!.. არა, დელი მე მივიღივარ. ამ საათში ამერიკაში... გვერთ ინგლისში, ან სხვაგან სადმე ისეთ ილაგას, სადაც მე ვერ მიტნობენ... უნდა მოვშორდე, მოვშორდე აქაურობას!

ფრ. ფოკ. შეილო! ამერიკაშია?! ღმერთო, ზეციერო მამაო! რა დაგმართა? ერთი იფიქრე!. ქმარსა და შეილს თავი უნდა დაინებო!. ნუ თუ საწყალი პატარა ფილიპე უდელით უნდა გაიზარდოს? ეს საშინელებაა, ეს ხომ შეუძლებელია!

ფრ. კიტ. მამო რა ვქნა; დელი? სულელი და ქვეა მოკლე ქალი რა დედაა? ან ბავშვს რა შეემატება ჩემისთანა სულელი და უგონო ადამიანისაგანს. ბოლოს ხომ მეც დაფრწმუნდი რა არაბოძებს წარმოვადგენ... ისინი ყოველ დღე ამას მიმტკიცებდნენ. მადლობა ღმერთს, მიმიყვანეს იმ რწმენამდი, რომ მე რაღაც უზადრუკი, საცოდავი არსება ვარ, ასე რომ ჩემი თავი მვემე... შემამულეს... არა, არა წავალ აქედან!

ფრ. ფოკ. კეტე, ერთი იფიქრე... ში-ტოვო ქმარი, ბავშვი... გემუდარები სახელითა უფლისა, ღვთისა ჩვენისა იესო ქრისტესითა!

ფრ. კიტ. და განა იოჰანესი ოდესმე მინც იყო ჩემი? განა ის მე როდისმე მეკუთვნოდა? სრულებითაც არა! პირველად ის თავის მეგობრებს ეკუთვნოდა, ეხლა კიდევ ანა და ებატონა. ჩემით არასოდეს კმაყოფილი არ არის, ჩემი არაფერი მოსწონს. ვწყვეტი ჩემი გაჩენის დღეს... კმარა, მეყოფა, მომგებრა ეს უზადრუკი სიცოცხლე.

ფრ. ფოკ. (ზეშთაგონებულსაგით ექსტაზაში შიდას, თვალები უშტერდება და უეფარებას, სახეზე ხან უფიქრული ფერი გააქვარება და ხან წითელი) აი მხედავთ? მხედავთ? (გარდაე სივრცეში იფურება). ეხლა ხომ დარწმუნდით იმაში, რასაც მე გვეუბნებოდით. მე ვამბობდი, რომ ჩემი სახლი, საიდანაც თქვენ უფალი ღმერთი გააძევეთ, შეიძლება ერთ ღამეს დიფუზოს მეთქი!.. დიახ, ნუ იქსაქსებით!.. განა მე მართალი არა ვარ? რაო? მე რას ვამბობდი? პირველად უარსკყოფლით ღმერთს, მერე, მერე.. ფიცის გატებას... მერე... კეტე..

ფრ. კიტ. (თთქმის გულე უწუნდება) ნუ დელი, ნუ ამბობ, ნუ, ნუ!..

ფრ. ფოკ. კეტე... გული გაიმაგრე... წავიდეთ ვილაც მოდის (კეტე საწაღ თათხში შეუყვ. იოჰანესი შემოდის შემაზანდაძან, ფრანუ ფოკარტა საწაღ თათხის კარებს გამოაღებს)

ფრ. ფოკ. რას იტყვი, ჩემო კარგო? იოჰან. რა მოხდა, დელი?

ფრ. ფოკ. არაფერი, შეილო! (იოჰანესი თვალებით მინც ეკითხება) შენ რა გგონა?

იოჰან. არა, არაფერი, მხოლოდ მე მეგონა .. რომ შენ... სწორე გითხრა, არ შემიძლიან მოვიმინო, როდესაც მზვერავენ და მითვისალოლებენ..

ფრ. ფოკ. შეილო, შეილო!. მადლობა ღმერთს, რომ ზამთარი მალე დადგება: შენი სულიერი მღვრმარეობა ძალიან საფრთხეშია... მოსვენება გეპირება..

იოჰან. რასაკვირველია, რასაკვირველია! ყოველთვის თქვენ უკეთ იცით მე რაც მესეკირება.

ფრ. ფოკ. კეტეც ვერ მოლონიერდა, არ შევძლიან, როგორ შევფერის ისე პოეტიკოსს საქმეს..

იოჰან. ანა ამაში კი სრულდებით ხელს ვერ შეუშლიდა.

ფრ. ფოკ. თუნდა ეგრეც იყოს. მაგრამ აი მე დაებერდი.. ძალიან გულისთ მინდა ყველაფერი ვაგაკეთო, მაგრამ ჯანი აღარ მომდევს; პატარა კი აღარა ვარ....

იოჰან. არც ძალიან საქირია, რომ წყლებს იწყვეტამდე—ამისათვის მოსამსახურე გვყავს. მე ეს ბევრჯელ მითქვამს.

ფრ. ფოკ. მაგრამ ფრეილინსაც კი ეღრობა რომ საქმეს შეუღდეს.

იოჰან. თავისი საქმისა მან თვითონ იცის.

ფრ. ფოკ არა, მე არ გეთანხმები. ყველაფერს საზღვარი უნდა ჰქონდეს. გადაპარბებულო არა ვარგა რა. ეყო რაც აქ დარჩა.

იოჰან. საით გადაპარავ? არ მესმის სწორე გითხრა, იმდენათ უცნაურია..

ფრ. ფოკ. შენ თურმე აპირებ სთხოვო ფრეილინ მთარს, რომ კიდევ დარჩეს ჩვენთან და...

იოჰან. დიახ, ვაპირებ... და უმეკელად კიდევაც ვთხოვ, რომ დარჩეს. უსათუოდ... მერე შენ რა გაქვს ამის საწინააღმდეგე?

ფრ. ფოკ. (ემუქრება; თათს ცხვიარ წინ უქნებს) შეილო, შეილო!..

იოჰან. ეჰ, დედი, ეგ მეტის მეთია.. ღმერთო... ასე გონია რომ დანაშაულობა ჩამედნოს!.. ის კი არა...

ფაუ. ფოკერატი. (მოატრუნებთ ტუბა-ღაჟ). შეილო, შენ სიცოცხლეში ერთხელ მაინც გამოიჩინე კეთილგონიერება!.. ყური დამშვიდებით დამიგდე!., გამოიგონე! მე ხომ შენი ღელა ვარ! მათელ ქვეყანაზედ არ მოიძებნება იმისთანა აღმამანი, რომელსაც შენთვის ჩემზე მეტი სიკეთე ემეტებოდეს. ყური დამიგდე, მე ვიცი რომ შენ პატროსანი კაცი ხარ.. მაგრამ ჩვენ ყველა ხალხი ვართ აღამიანები, სუსტი არსებანი... ჰანეს, კეტეც ტყუილ-უბრალოდ სწუხს და..

იოჰან. (იგინის) ნუ გეწყინება, დედი, რომ ვიცინი, სხვა არაფრის თქმა არ შემიძლიან, მეტი სასაცილო რაშია.

ფრ. ფოკ. შეილო, შეილო, შეილო, უფრო ძლიერები გაბმულან მახეში.. გონს მოხველო. მაგრამ გვიანლა იქნება.

იოჰან. ეჰ, დედი თუ გინდათ, რომ ცოტადენი გონება მაინც შემჩრეს, ასე ნუ ამიხირდებით, გუნებას ნუ მიფუქებთ. გზას ნუ მიხლართავთ. ძალით თავზე ნუ მახვევთ იმას... ნუ მელაპარაკებით იმისთანა დამოკიდებულობაზე, რაზედაც არც კი მინდა რომ ვიფიქრო. გთხოვ, ბეჯითად გთხოვთ, მაგას ნუ შვებთ!..

ფრაუ. ფოკმარბ. ჰანეს, შენ უკეთ იცი, როგორც უნდა მოიქცე, მე მხოლოდ ამას გეუბნები—გაფრთხილდი! (ფრ. ფოკერატი გაღდის სწაღათთანაშე, შემადის ანა).

ფრ. ანა. (იოჰანეს რომ შენახავს) ბატონო ექიმო! (მიღდის იმ სკამთან, რომელზედაც იმისი ნივთები აწევა), აიღებს ჰალტოს და ჩანძის დაპირებს! დროა მოვზადო.

იოჰან. (მიამბუნს და ჩანძის შევადის) თქვენ მაინც გინდათ წაგლო?

ფრ. ანა. (ჰალტოს დიღებს იკრავს). მალე გამოიგზავნით რასაც დამპირდით?

იოჰანესი. რასაკვირველია, არ დამავწყლებს.. აი ერთი რა, ანა, მე უფრო დავარხინდებოდი, თუ რომ მეგობრობის ნიშნად ნებას მომცემდით... (ფუღს აძღვეს)

ფრ. ანა ეს შეურაცხყოფაა. ბატ. ექიმო! **იოჰან.** მაშ კარგა. ამის შესახებ კრინტს აღარ დავძრავ, მაგრამ ამისი პირობა უნდა მომცეთ, რომ გაქირვების დროს ჩენც ნებას მოგვეცემთ დავებაროთ...

იოჰან. (საწაღათთანაშე შესახებს) დედი! კეტე! (კეტე და ფრაუ ფოკერატი შემადიან).

ფრ. ანა. (ფრაუ ფოკერატს ხეღზე ჰტოვნის) აიას მადლობას გიძღვნი! (ანა და კეტე ერთმანეთს მხურვალეთ გაჯახევიან) შენი კირიმე წერილი მომწერო ხოლმე.

ფრ. ფოკ. უფალმა ღმერთმა ყოველივე სიკეთე მოგანიჭოს..

ფრ. კეტე. და იცოცხლე! (ტრანს) იცოცხლე ბედნიერად და... (დაპარავს ეუღარგმეღებს და ქეთიანებს, იმჭენეს ანას საკვდიანო მიაქვს კეტე და ფრ. ფოკერატი ადიღებენ - ეე

რანდამდის. იქ ისინი შემოგვრებან ბრანს ოცის კემშიდაბაჰა ანანს. უგვლანი ვთხაგებან, კეტე, ფრანუ ფოკერატო და ბრანნი ვეჩანდაზე რნებან, კეტე ცხეინსახოცს უქნეკს. შემდეგ უგვლანი ოთახში ბრუნდებან).

ფრ. ფოკ. (კემშიდებს კეტეს, რომელიც ჩუშათა სტირის) კარგი, შენი ქირიმი, კეტე. გეყოფა, ნუ სტირი!.. არა უშვისრა, ახალგაზ. დაა. დარღსა და მწუხარებას აიტანს.

ფრ. კეტ. რა სანახაობა აქვს? რაღაც-ნაირათ შემზარავი. ეტყობა რო ცხოვრებაში ბევრი ვარამი გამოუტლია..

ფრ. ფოკ. კეტე, არც ჩვენ გვიშლია ვარდნი ფეხ ქვეშ.

ფრ. კეტ. ოხ, რამდენი დარღია ცხოვრებაში, რამდენი მწუხარება! (საწაფ ოთახში გადის, მღერე ხანს სიწმეკა).

ფრ. ფოკ. ბულიონიც რო არ დაუღვია! (ფინჯანს იღებს და გასვლას ამბობს, მაგრამ შედგება ბრანის წინ) ბატონო ბრანს, იცით რა გითხრათ? ამ უქანსკნელ წამებში საშინელი მოგზარებობა განვიცადე. (შემდეგ გაღბ-სღებამს კიდევ ორ ნახებს, მაგრამ იმდენად სუ-სტდება, რომ იძულებული ხდება ჩამოჯდეს) მხოლოდ ეხლა, ეხლა ვიგრძენი. სულ ერთიან დანერქვილი ვარ, მთელი სხეული მტკივა..

ბრანს. ფრანუ ფოკერატო, ვანა ასეთი იტყულებრივი რა მოხდა?

ფრ. ფოკ. მადლობა ღმერთს. თუ ამით გათავდება ყველაფერი—ხმასაც აღარ ამოვი-ღებ! ღმერთი უფალი დაგვეშუქრა.. და.. მე .. მე მივხვდი ამ მუქარას.. თქვენც ურ-წმუნო ხარ, დიახ, დიახ, ბატ. ბრანს; ერ-წმუნეთ მოხუცს, დღით გამოკლდი, დედა-კაცს უღვთოდ ნაბიჯის გადადგმა არ შეიძლე-ბა: აირე თუ გვიან წაიბორძიკებს და წაიქცე-ვა!.. (სიწმეკა) დიახ, უმიოსთ ადამიანს ჰგო-ნია—უსაზღვრო სიერტეში მივფრინავო (უნდა ადგეს, მაგრამ ძალა არ შესწევს) ვინ იცის ყოველივე ეს რითი გათავდება?.. (შემსახავაჰა გაკუბისაჰენ გაიხედავს) ე მანდ კიბებე ვინ მოღის? ახ, ჰო, სულ გაღამავიწყდა, რომ დღეს სარტეხი გევაქს. გოგონები სარტეხს აღბობენ. მადლობა ღმერთს, ეხლა კი დავ-მშვიდდებით და შეიძლება საქმესაც ხელი მოვკიდოთ. (სიწმეკა მღერე) იოჰანესსა მეტის

მეტე კეთილი გული აქვს და თანაც საშინე-ლი პატროსანი კაცია, მაგრამ აი სადამდის მიღწეია, რადგანაც მარტო თავისი თავისა და ძალღონის იმედი ჰქონდა. ან ეხლაც როგორ სიტყვებს ამბობს?! მე საქმის სარწმუნოება მიქვსო, ჩვენ კარგათა ვხედავთ—სად მიყავს კაცი ამისთანა შეხედულებას!.. ღმერთი უფა-ლი ერთი შეხებრეთ ჰფურკავს სითამაშო ქა-ღალღებისაგან გაკეთებულ მის ხუხულასი.. (იოჰანესი შემოდის გარე კარებიდან, კაწილავ-ბული და დასწევნაი)

იოჰან. ბავშვებო, აქავე რჩება!

ფრ. ფოკ. (ვერ მიმხედარა) ვინა?.. ჰანეს, ვინა რჩება?

იოჰან. ერთი ორი დღით კიდევ რჩება... დღეი.. ვინა და... ფრელინ ანნა, რასაკვი-რეელია...

ფრ. ფოკ. (ზარდატყულო) ფრელინ ანნა... რჩე.. სად არი?

იოჰან. თავის ოთახშია. რა არის მერე აქ გასაკვირველი?

ფრ. ფოკ. ამასაც მოვესწარიო..

იოჰან. თუ გიყვარდე, გთხოვ ტყუილია უბრალოთ ერთ აყალმაყალს ნუ ასტებ..

ფრ. ფოკ. (წამოიწევს, ბრანების კედლით) ჰანეს, გამოგონე (დაბეჯითებით) მე შენ გეუ ბნები: მაგ ქალს აქ საქმე არა აქვს... მგნ ეხლავე, ამ საათში უნდა დასტოვოს ჩვენი სახლი! ამას მე მოვითხოვ!..

იოჰან. დღეი. კარგი, მაგრამ ვინ არის აქ ბატონ-პატრონი?

ფრ. ფოკ. შენი მე ეს კარგად მახსოვს. აქ პატრონია ის კაცი, რომელსაც თავისი მოვალეობა დავიწყებია.. დიახ, დიახ. სიტყ-ვაც ხომ გადმოშკარი, და ეხლა, რასაკვირვე-ლია... შემძლიან ჩემი ალაგი მაგ ქალბა-ტონს დავუთმო!

იოჰან. დედა! შენ ისე ლაპარაკობ.. ფრელინ ანაზე.. იმ კილოთი... მე მიგის ნენას არ მოგცემ..

ფრ. ფოკ. შენ კიდევ იმ კილოთი ელა-პარაკები დედა შენს, რომ მეხუთე მცნების წინააღმდეგა სტოღავ.

იოანე. დედი, ვეცდები თავი შევიკავო, მაგრამ წარმოიდგინე, როგორია ჩემი სულიერი მდგომარეობა... არ ვიცი სწორეთ რას ვიზამ... თქვენ იმ საქციელამდის შეგიძლიათ მიმიყვანოთ... შემდეგ საქმის გამოკლება შეუძლებელი იქნება.

ფრ. ფოკ. ვინც თავს იკლავს, ის შეჩვენებულია ამიერიდან უკუნისამდე.

იოანე. სულ ერთია! ამის გამო მაინც არის პატარა. ფრთხილათ იყვნეთ.

ფრ. ფოკ. ხელები დამიბანია! მე ეხლავე მივდივარ.

იოანე. დედაც!

ფრ. ფოკ. მე, შე უნდა ვიყო აქ და ან ვე ქალბატონი...

იოანე. დედი, შეუძლებელსა სთხოულბმ ძლივს დავიყოლიე შეეცვალო თავისი გარდაწყვეტილება და ეხლა... მერე მაგ ქალის თვალში მე რაღა ვიქნები?... არა, არა, საქვლდს ვამჯობინებ...

ფრ. ფოკ. (შუბაღ სდვდის კარდაწყვეტილებას) მაშ თუ არა, წავალ და ვეტყვი იმ ქალს ჩემ შეხედულებას. საზიზღარი კობტაპრუშა... ძალიან ადვილათ მოახერხა შენი ხალეში გაზმა...

იოანე. (წინ უდგება) დედა, შენ მასთან ვერ წახვალ! ის ქალი ჩემი მფარველობის ქვეშ არის და ამიტომ მე არვის ნებას არ მივცემ უშვარ საქციელთ შეურაცყოფ მიყენოს მას.

ბრაუნ. ჰანეს, ჰანეს!

ფრ. ფოკ. მაშ ასე? ძალიან კარგი, ეხლა კი მშვენივრად ვგრძნობ სადამდის მიღწევი, (გაღის შემოსასვლელ კარში)

ბრაუნ. ჰანეს, ვე რა დაგვიმართა?

იოანე. თავი დამანებეთ... თქვენ მე ჯერ არს მივით...

ბრა. ყური მომივდე, ჰანეს, იქონიე მტკრელი კეთილგონიერება, გახსოვდეს, რომ შენ წინ ბრაუნი სდგას... მე არავითარ ქიდაგებას არ დაგიწყებ.

იოანე. აი, ჩემო მეგობარო, ის, რასაც თქვენ ამბობთ, გონებრივი როსკიპობა, გონებრივი არაბობა... მე საშინლათ ვიტანჯები ამ ქვეყნისაგან. კმაჩა! ხმა, კრინტი აღარაინ ამოიღოთ.

ბრაუნ. ჰანს, პირიქით, შენ უნდა ახლა დაიპყრობი, პარაკო; საქმე იმ ნიართ არის მოწყობილი, რომ მოვალეც კი ხარ ილაპარაკო... პატა დამშვიდლო, გეტყავა.

იოანე. რა გინდა გაიგოთ? რა ბრალს გვდებთ? მე დიდი წინააღმდეგი ვარ იმისი... რომ თავი ვიმართლო... ჩემი სიამაყე მაგის ნებას არ მაძლევს, გესმით? მძაგს!.. ამაზე ფიქრიც კი მძაგს...

ბრაუნი. გამოგონე, ჰანეს, მე ხომ სრულიად ფხიზლათ ვუყურებ...

იოანე. როგორც გინდა ისე უყურე, ებ ჩემი საქმე არ არის. მაგრამ შენს შეხედულებას გამოსთქვამ იმისათვის რომ, ყოველი შენი სიტყვა უბაში შემოკრული წკეზლია...

ბრაუნ. ჰანეს, დამეთანახებე, რომ ცეცხლს ეთამაშები.

იოანე. მე არაფერში არ მინდა დაგეთანხმბო... ჩემი დამოკიდებულება ანანსთან თქვენითვის მიუწლომელია.

ბრაუნ. ამის ხომ უარს ვერ ჰყოფ, რომ შენ ვალად გადევს ზოგიერთი მოვალეობანი ოჯახის წინაშე.

იოანე. შენ კი შეგიძლიან იმისი უარის ყოფა, რომ მე ზოგიერთა მოვალეობა ჩემი თავის წინაშეც მაქვს?

ბრაუნ. მაგისი თქმა აზრათაც არ მომსვლია, რა არის მოვალეობა? შენ მხოლოდ გაითვალისწინე შენი საქციელი აი საქმე რაშია: ან ფრელიონ ანნა უნდა იყოს და ან შენი სახლობა...

იოანე. ყური მომივდე. შენ შგონია გაღარიბე. რისთვის გინდა ის მდგომარეობა შომამებო თავზე, რაც სრულებით არ არსებობს. რასაც თქვენ ამბობთ სიტყურეა. ჩემთვის სრულიად საქირა არ არის, რომ ან ერთი და ან მეორე გარდაწყვეტილება მივიღო. შე ანანსთან სრულიადაც ის არ მფრთებს, რაც კეტესთან. ეს დამოკიდებულებანი ერთი

სამენი ქმანი

სიმბოლოური სურათი-ამბოეთაო. იდეა ხ. ერთაწმინდელისა

სურათი პირველი

მონობა

მშვენიერად მორთულ დაბაზში, მალღობ ადგილზე სხედან მეფე, ბურჟუა და თავადი მოქიფენი ქალღმერთი და მღვდელი მღვდელი მეფის უკან ლაღადით იყურება მალღა და ხელნი მფარველად გარდღეობა მოზიემეთათვის. დაბლა-კი მათი მცველი ჯარისკაცი თხოვნით მოსულ გოფხსა და მუშას გბრძვის, ცალი ფეხი დაუღვავს ნამგლით ხელში ნახვერად წაქცეულ გლვისათვის და ხიშტს უღერებს ურთოთ შემომტეფ მუშას. მოზიემებთან სინათლეა, დაბლა-კი ბნელა. სცენის მეორე ნახევარ მხარეს მოსახანს ქარხნის ბუხარი და შორს მთები. კულისებში იკითხება; შეიძლება სიმღერითაც:

მეფობს მონობა, სიკვდილი, ტფოფა,
ზეიმობს შეფე და მდიდართ გრფოფა.
ძმანი-კი ურთ-ერთს კომეობან,
და მტარაფას მსხვერდლად ეწირებთან.
მზე მოქაღვაჟე ზემოქაღვაჟე წინათობს,
დაბლა-კი ბნელა და არა გსწვადობს.

ფარდა

ერთობა

სურათი მეორე

იგივე სურათი. მეფე მრისხანედ ფეხზე მდგომია, თავადი ხანჯალზე ხელ-გაკრული, ბურჟუა დაღონებულნი. მღვდელი დაბოქლი. გულზე ხელზე გადაჯვარდინებული ლოკულობს. ქალნი დამფრთხალნი არიან მეორე მხარეს, მათგან შეუმნენველად სცენის სიღრმეში, მუშა, გლხი და ჯარისკაცი ძმობილდებან, მთებს იქიდან ამოღის ალიონი. კულისებში ისმის საღამურის კუნესა და ხარის რკა. თან იკითხება:

სიანქაღეს სტფორტნა ზღიონმა თავის ისარა
და განახათ არე-მარე—ისმის შორს ზარა...
წღობით მძინარეთ გადაჭკობნა—ტრფოფა დაუქო,
და საღამურმაღ სიუეარკუღის სმეობა აქუქო.
მათ მოაკონდათ, შორს, მთებს იქით თავის სო-

ფედი,

სხადტა იუენენ ურთ-ერთთას კარცის მეფეფედი...
და მქემმტ იგარქეს შეცდომან—ძმობილდებან,
მქეენის და მღვდავთ ცეცხლის რისხვით ემუქრებთან.

ფარდა

სურათი მესამე

თავისუფლება

იგივე სურათი; ბრწყინვალე დღეა. ერთმანეთს ყრიან მეფე, ბურჟუა და თავადი. ხელ ცალი ფეხით შემდგარან სამნი მნი გამარჯვებულნი. გლხი შუაში წითელი დროშით და ნამგლით ხელში. ვრთის მხრით მუშა უროზე დაყრდნობილი მარჯვენა ხელით და მარცხენაით უტირავს ჩირაღდანი. მეორე მხრით ჯარისკაცი თოფით ხელში და მეორე ხელით დროშის კალთას შლის. ქალები ვრით მხრით გარბიან. მეორე მხრით გარბის მღვდელი თან უკან იყურება წყველით და ხელს იღარავს ხახვე. კულისებში-კი იკითხება:

ქა, სამნი ძმანი, გვიბი სამუბა!
ვინც გამოსცა ბეგობა წამუბა!..
და ადსრუფას წმინდა აღტქმანა
დააკუტუნა მძღვევობ ხმანი.
ასწია მადლა დროშა ერთობის,
თავისუფლების და ერთ ძმობის
...და ძიხს ფოფხვენ ძველნი ბატონნი,
შენვენებულნი, კიდეთან მარტონნი.
(ისმის „მარსელიაოზი.“)

ფარდა

ბედნიერება და უბედურება

აღმინი როგორ უნდა შეხვედეს ბედნიერებას ანუ უბედურებას?

ფიქრობთ: ორივეს ზომიერად.

მაც ერთმა ან უნდა აიტაცოს, თორემ

უმთლ ბედნიერებას დაკარგავს ამის მავალითი ბევრია.

მოვიგონოთ ამ ზოლო ხანებში ამღლე-ბული ნიქიერი ხალხი, რომელსაც დროებით ბედნიერნი ბტაცებულნი ისე დასცილოდენ, რომ ზოგჯერ მიიმუნებსაც მღვავსებულენ.

ეს ხალხი უძველესი და ძლიერი ნიქის ერა, აღმოსავლეთის მკვიდრის აზიელნი, იგვე ამზიელნი, მისი უბნელნი იაპონელნი.

რუს-იაპონელთა ომამდე მათი უჩინარობა, შემდეგ კი—ლდეს—მათი საწყაროდ ამიღლება კაციობრიობის ოცუტეს და მომავა-

ლიც მათ უქადის ცამდე ამაღლებას, როგორც ცისკარელებს ანუ მზის უბნელებს.

ზომიერი მოქმედება უბედურებისა და ბედნიერების დროსაც, — იმითი მტკნება, იმათი სახმარის სიტყვანია მომავლის საწურთველად; მოთმინება ცხოვრების საძირკველიაო, მაშლის ნისკარტი ხარის კულზე მშლივითაო და სხ.

როცა მშვიდობიან ჩინეთს რვა რეული ხახმწიფო შეესია გერმანელ გენერლის შეაუარობით, ყოველი გაზეთის ფურცლებზე ზიარვლად მათს მოქმედებას ეეძებდით. ხშირად წაგვიკითხნია მათი უზუნაესი ვაჟკაცური სახელი, მთავარსარდლისგან დაწერილი: მთელ დედამიწაზე იაპონიის ჯარს ჯარიაზ შეედრებო.

ერთხელ შემთხვევით ბაზარში რადენი ეკაბეკად შევიდინე იაპონიის მეფე-დედოფლის სურათები. დრმაღ ჩავეჭკრდი მათს სამეფო-სადელოფლო ნიშნებზე: ორთავეს ერთი ნიშანი ჰქონდათ, ყვაილის მგზავსი ვარსკვლავი მარცხენა მკერდზე.

ამ საუცხოო ბრწყინვალე ნიშნებმა მომაგონეს ჩვენი დღესასწაული, 25 ქრისტეშობის საღამო, ყმაწვილებისგან მოლოცვა: აღმოსავლეთით განჩნდა ვარსკვლავი და ამ დღეს იშვა მეფე დედათბარივით, ქვეყნისა ცხოვრებისა გამაწორებელიაო, რომელიც უგზურმა და შურით გაქედნთილმა სამეფლოებამ და საზიზლარმა მთავრობამ ეკლის გვირგვინით დააჯილდოვა.

მაგრამ უგზურნი მეფენი, ყოფილნი და დღესინი, დამხნენ, ხოლო წმინდა სისხლით დანაშული ეკლის გვირგვინი საუკუნო გვირგვინი შეიქმნა ყოველ მაშვარალოთა მხსენლისა.

ახლა მოგახსენებთ იმ მზის უბნელების დროებითი მეფის იმ დროინდელ ბედნიერებასა და ძლიერებას, რომელმაც ავითონ იესისა ზღვისა და ხმელეთის ალღუმზე მთავარსარდლობა: 1) დამარცხა უძველესი და მრავალრიცხოვანი ერი ჩინეთისა, 2) მათზე ძლიერი დიდებული რუსეთი, 3) გამართა გენერალური ალღუმში 120 ათასი ლაშქრისა, ერთად შეათამაშა, როგორც თორმეტი ძმა სამშობლოს სახსენლად ერთგულად შეფიცული,

ერთაც ყოველ დღე და პატარა სამეფოებსა თუ სპარზნიდენტოებს შიშის ზარი დასცა. შეშინებულნი კრძალვით შეეკითხნენ: ვისთვის ემზადებო? კორეის დასამშვიდებლადო, მიუგო. ჩვენის აზრით-კი ეს ძლიერი მზადება იყო ამერკის წინააღმდეგ.

იგი დღევანდელ ომშიც მოთმინებითა და ზომიერად შეჭყურებს თავის სასარგებლოდ, აზია ჩვენ გვესაჭიროება და დაგვიკალეთაო. საქმიდან ჩანს რომ იგინი არც ბედნიერებას იქადიან, არც უბედურებას, არც ვინმეს დასცინიან...

და არც ჩვენ უნდა დავცინოდეთ ერთი მეორეს რადგანაც დროებითა ყველა: ბედნიერებაცა და უბედურებაც. თქვენ თუ გუშინ გისწავლიათ ორი ანბანი, ისეთებიც არიან, რომელთაც თორმეტი ენის ანბანი იციან. ცაში, ზღვაში ზღვის ქვეშ დასკურაენ, ხმელეთზედაც ჩვენზე კარგად დადიან, ძველის მეცნიერების ყვაილები თავიანთ ქვეის კალთაში დაუკრებით, თავისი მრავალი მცნების ყვაილებიც რიგი გაშლილი აქვს რიგიც ქუთის უჯრედებად და გამოიციკრებინ...

ალარ დასცინოთ თქვენზე ნასწავლს, სწავლასთან ბუნებით დაჯილდოვებულს, თორემ ინანებთ...

გიორგი ნ. სხირტლაძე

მარტის 20-1917 წ.

ერთგულნი თეატრი

ოდესღაც იყვენ ცრუ მოკამათენი, სიტყვის დიდი ოსტატნი. ლაპარაკობდნენ მხოლოდ იმისთვის, რომ ელაპარაკნათ. მათს სიტყვასა და ნალაპარაკვეს სული, ცხოველი აზრი არა ჰქონია ხშირად მართალსაც-კი ბურთს ჩასჩრიდენ, მაგრამ მინც ცრუ მეტყველნი იყვნენ.

სწორედ ეს ცრუ მეტყველნი მომაგონდა ხოლმე, როდესაც ჩვენი სცენის ჩამორჩენასა და მის ირგვლივ შეგროვილ ცრუ ხელოვანთ დავებდა.

ყალბი მოძრაობა, ყალბი სიტყვა, ყალბი გამოხედვა, ყოველივე ყალბი...

და ეს სიყალბე მის მქნელთ ისე გამოაქვთ, როგორც ხალასი ოქრო, ვითარცა ექვ-შეუვლი ქემპარტება.

ყოველივე ძველი და მტვრიანი,—ახალი კი არსადა სჩანს.

ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრება კი წინ მიისწრაფის, განახლებას ეტრფის.

ეროვნული თვით შემცნება თანდისთან იზრდება.

ნიადაგი ეროვნული აღორძინებისა უკვე გაპოზირებულია, თესლია საკერო, თესლი მოუპცდარი, რომ ჩვენმა შეაბამ, ჩვენმა თეი-აჩსებაბამ ფესვი გაიდგას, კუკუერი ამოიყაროს.

ამის ნაცვლად კი რას ვაწოდებთ ქართველის სულსა და გულს?

მარტოდენ სიყალბეს. ხედავ კერძი უცხოა, საფანელი ჩვენებული, სული და გული სხვისია? გარე სამოსი ჩვენებული.

ლაპარაკი ქართულია, სახელი ქართულია, გარგვნობა ქართულია, შინაარსი-კი?.. ვინ იცის სადაური.

მკვდარია, მკვდარი ქართული თეატრი... ასევეა მწერლობა, მცირე გამოჩაქლის გარდა.

მიზეზი? მიზეზი ყველამ უწყის. ის გახლავთ, რომ სამშობლო ნიადგს მოწყვეტილი ვართ.

ქართულად დაწერილ პიესებში იშვიათად თუ შეხვდებით ქართველის სულს, ქართველის ღიმილს, ქართველის სულის კვეთებას, ქართველის ცეკვას, სიმღერას, და სხ.

თითქო ქართველი დრამატურგი მშობელი ერის ცხოვრებას კი არ გვიხატავს (როგორც ნეტარ ხსენებული ასიკო ცაგარელი პირველ ხანის პიესებში) არამედ უცხო ცხოვრებას, უცხო ქვეყნის შვილთ ქართველის სახელებს არქმევს, ქართველის სამოსელს აცმევს და ისე გამოჰყავს სცენაზე.

ქართლ-კახეთში, გურია-სამეგრელოში, რაჭა—ლეჩხუმში, ჩვენის სამშობლოს სხვა კუთხეებში ჯერ კიდევ არ გამოქარაა ჩვენებული ეროვნული ცეკვა-სიმღერებით, სხვადასხვა საღბინო საქორწინო თუ სხვა დროს გასტარებელი, ადამ ჩვეულებანი,—რომელიმე მათგანი ვადადიღეთ სათეატრო ნაწარმოებში? ან სულ არა, ან იშვიათად და ცალკერძ. დრო-ყამი კი მათ აქრობს.

ქართველი დრამატურგი ეროვნული ცხოვრების—ხალხურ თვითშემოქმედების—მწყაროს უნდა დაეწაფოს, მუნ ვადაბნეული მარგალიტები ამოჰკრიბოს! მშრომელი ერის მას დაეწაფოს...

ვისაც უფრო მეტად უყვარს ეროვნული სულიერი კულტურა და ჩვენი ერის ნამდვილი საძირკველი. ხალხი, ის ამ ხალხის თვითშემოქმედებას სახელმძღვანელოდ გაიბღის, გამარავალეფრადებს, ხელთ უქმნელ ძეგლს შეჰქმნის და ქართულ თეატრს ნამდვილ ეროვნულ სულს შთაბერავს. - იოს. იმედაშვილი

ს რ ა ნ ე ტ ი

ტურფა ბუნება ქალწულივით მინაზებული ვის არ ამღერებს და უმღერებს ბარბითვით გულს? ხვერდის სუფრა გაუშლია ნანატრ ვაზაფხულს, ყალამქრის მგზავსად მოკაზმული და მოქარგული.

მას გარს უვლია მრავალ ფერი ვარდ-ყვავილები, ვარდ-ყვავილები გარს უვლია ლამაზ არშიად... ახ, ნეტავ სატრფოს არ ვხვდებოდე აქ ასე ხშირად, ნეტავ გულის სწორს არ ხედავდენ ჩემი თვლები!..

ის ლამაზია, ვით ბუნება მინაზებული, ტურფა, ნარნარი და ხმა ტკბილი ვითა ბულბული, ეუუუნა ეზზხით ქაბუკ მგოსნის დამათრობელი.

და მეც მიყვარდა ისე, როგორც შემყვარებია თავისუფლება, როს უზომოთ მომწყურებია—ძველი სატრფო და მეგობარი, ჩემი მგომბელი!..

ქნარი.

შარბადა

წარღვის იმეზვი, შკითხველნო,
გაგგონებთ ძველათა,
სადგომიც, რომლით ნოეცა
გადარჩა უენებელათა.

და ამ სადგომის სახელი
ისე გაყვით წერილათა,
რომ ოთხ მარცვალში პირველი
შე შემახვედროთ წილათა.

ებლა გთხოვთ რომ მომინახოთ
სახლში ისეთი ცხოველი,
წუწვი და დაუნდობელი,
თაგვებსაც იქერს რომელი.

სახელს ჭქვს ოთხი ანბანი,
ორ მარცვლისაგან შესდგება
შუა გასკერით, მეორე
შარბადის გამოადგება.

და ეს მეორე პირველთან
ისე მყავთ მიწეოსია,
რომ გამოვიდეს ცნობილი
ქართველი კრიტიკოსია,

სახელი მწერალ-მოლავისი,
ღირსი მამულის შვილისა,
შოტრუფილე და მოსარჩლე
თვისი სამშობლო ტბილისა,

შინ ბურთი წვერ-კომისრობის
ხომ გაიტანა ლელოზე!
და ვნახოთ, რასაც წარმოსთქვამს
დაჩაგრულ საქართველო!

გარდენ ღვინკითელი.

სოფ. ამბროლაურში (რაჭა) გვირას
25 ივლისს, ადგილობრივ სტენის მოუვრეთ,
წარმოადგენს აქ. წერეთლის **ჩახალი გვი-**
რი“ და **„ბუტიფობა.“** წარმოადგენს
სუსტად ჩაიარა, მეტადრე **„ჩახალი გვირის“**
ბირველმა და მეორე მოქმედებამ. რეჟი-
სორის ხელი სრულიად არ ეტუბოდა, გრამი
და ტანისამისი შეუფერებელი იყო, მითამაშეთ
როდები გერ შეეთესებინათ. გამოჩაგის შე-
ადგენდნენ ქაღ. ნატ. შესხის ასული და ბ-ნი
ამბ. კაჭინაძე, რომედაც, ასე თუ ისე, ერჩე-
ოდნენ დაგვირგებულის თამაშით; შესხის ახუდს
უგჷველი ნიჭი ეტუბა, სტენაზე მეტად თაფი-
სუფლად უჭირავს თაფი და; თუ გამოდგელი
ხელმძღვანელი ეუოლა, თეთონანც შრომა არ და
იხარა, სტენის მოუვრეთა შორის სანატოი ად-
გილს დაიჭირს. ბ-ნი სეგ. კაჭინაძე გვანანა-
იმერელი იყო არისტონ როდში... წარმოადგენს
ხალხი ძალიან ცოტა დაქსწრო; ეს, ალბათ, იმი-
თი აიხსნება, რომ სტენის მოუვრეთი ანგარიშს
არ უწევს ხალხის სედიერ მითხოფნილებას;
ჩახალი გვირი“ ამბროლაურის სტენაზე დადგუ-
ლა ამ თენახეგრის წინად, და მიკვირს, რად
საჭირო იყო ასე ცოტა ხანში ამ ზიესის გამე-
ორება? ამითანა სამსახურით, ასე ზიესების
დადგომით, მინდა და მინც, დიდ სარგებლობას
გერ მოუტანს ხალხს. თუ, დმერთა შეტეოდე.
ეს თქვენი წარმოდგენები მსჯელოდ ორიოდ ინ-
ტელიგენტის გასართობათ არ იმართება, თუ
მიზნად ხალხის სამსახური გაქვთ დასახული,
ანგარიში გარწიეთ გლეხ-კაცობას, მასსას, შეუ-
წონეთ შეუფარდეთ მის მითხოფნილებას თქვენი
მიზანი მაწოდეთ შესაფერეთი სასარგებლო სუ-
დიერი საზრდო. საჭიროა აგრეთვე ადგილობრი-
ვმა სტენის მოუვრეთებმა აგრეთვე სხვა მოწა-
ნაგე ზირებმა უზნო კინეკლობას, ერთმანეთის
ქიშობას თაფი დანსბთან და შეთანხმებულ მუშა-
ობას მიჭუნ ხელი; მაშინ მათი შრომა-მოდგა-
წეობა უფრო ნაყოფიერი და სასარგებლო იქნება

ჯიუტიტო

წერილს ამბები

ლოტბარი ძუკუ ლოლუ ამ მოკლე ხანში საქველმოქმედო კონცერტებს გამართავს ხბორჯოს, ზღვერსა და სურამში.

სიმღერის მოყვარულთა წრის შედგენა განუზრახავს ბორჯომში სამკურნალოდ ჩამოსულ ძუკუ ლოლუს. ლოტბარი შეასწავლის განსაკუთრებით დასავლეთ საქართველოს მებრუნულ—აფხაზურ ხალხურ სიმღერებს.

გ. გომართლას წერილები „საქართველოს—ტერიტორიალური ავტონომია ანუ ეროვნულ ტერიტორიალური თვითმართელობა“ გამოცემა „ხალხის თავისუფლება“ ცალკე წიგნად გამოვიდა, წიგნაკი შეიცავს 7 წერილს (მათგან ერთი ავტონომიის სხვადასხვაობა „პირველად დაბეჭდილი), 80 გვ. და ღირს 25 კაპ. წერილები დაწერილია მეტის მეტად მდამბურად და ყველასათვის გასაგებია

გამოვიდა ევგენი დვალის ორი წიგნაკი: 1) „საგიეეში დაწერილი სიმღერები 11 გვ. 40 კ. და 2) „მწარე სიმღერები“ 12 გვ. 30 კ. ორივე წიგნაკს ავტორის სურათი აქვს დართული.

საყმაწვილო პიესა ს. გლახაშვილისა „ბავშვთა სამეფო“, ცალკე წიგნად გამოვიდა შეიცავს 26 გვ. ღირს 20 კ.

ეშ. „თეატრი და ცხოვრება“ თავისი ხარჯით გაუწერეს: 1) არჩილ კობალეიშვილმა თიანეთის სამკითხველოს და 2) ქართველ ჯარის კაცთ; 2) პოდპორუჩ. ფეჯავიძემ—ამბროლაურის სამკითხველოს.

მუშათა ხელფასის, ქაღალდისა და სხვა მასალის ფასის აწევამ უზომო ხარჯები მოითხოვა. საქაროა ნივთიერა და ზნეობრივი დახმარება. ყოველგვარი ნივთიერი დახმარება მიიღება „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციის მიერ (ბაზრის ქ. № 20, არჯევანიძის სხ. აღექსანდრეს ბაღის პირდაპირ), ფოსტით: Тифлис. Ред. „Театри да Цховреба“.

ღია წერილი

ზრავალი კერძო ხასიათის წერილი მომდის, ყველას წინაშე ბოდბის ვისი, რომ მოუტელლობისა გამო ჯერჯერობით ვერავის კერძო წერილით ვერ ვუპასუხებ. ყველას თხოვდა ანუ დავალება, შემდგომისა დავგვიად, შესრულებული იქნება.

„გუნთა სიტყვთა ღექსიკანია“ შეუქრებლივ იბეჭდება „სორაბანის“ სტამბაში. წიგნი მალე გამოვა.

ეურნალი ყველა ხელის მთმწერს უკლებლივ ეგზავნება. ვისაც არ მიუვა, იდგილობრივ ფოსტაში მოიკითხოს. თუ ფოსტაშიც არ აღმოჩნდეს, საქაროდ გვაცნობოს.

ისოვბ იმედაშვილი

რედაქტორ-კამოჭ. იოსბ იმედაშვილი.

ახალი წიგნი

საქართველოს სოციალდემოკრატიულ პარტიას ირგანოს „ხალხის თავისუფლების“ გამოცემა № 1

გ. გომართელი

საპარტიო მუშაობის ბაზრის ბაზრის

ავტონომია

ანუ მარჯვენა ბაზრის ბაზრის

თვითმართველობა

წიგნში მოთავსებულია: 1) ავტონომიის ანბანი სოფლის ხალხისათვის; 2) საქართველოს ტერიტორიალური ავტონომია, 3) ტერიტორიალური ავტონომია და კლასთა ბრძოლა (ოთხი წერილი), 4, საქართველოს ავტონომია და საქართველოს ერები, 5) მუშას; 6) სოფლის ხალხს და 7) ავტონომიის სხვა და სხვაობა.

წიგნი შეიცავს 80 გვ. მავთულით შეკანულია და ღირს 25 კაპ.

წიგნთ მოვაჭრეებს დაეთმობა: 100 ცალი—20 მან, 100 ცალი—20 მან. მსურველთ მიმართონ თბილისში „ხალხის თავისუფლების“ რედაქციაში, ბაზრის ბაზრის პირდაპირ, გევიგანების რიგზე. ფოსტით; Тифлис. Ред. „Халхის Тавისაქობა“—Иос. Имедашвили.

გამოვიდა და

ვევლგან ისეიდება

მგგანი დვალის

1) საგიყეში დაწერილი სიმღერები

ფასი 40 კაპ.

2) მწარე სიმღერები

ფასი 30 კაპ.

ხელოვანი მხატვარი დ. კიკნაველიძე

ადიდებს ფოტოგრაფიულ სურათებს, ასრულებს ყოველ გვარ საქმეს (საეკლესიოს და სხ.) შენაკვეთს აწვადებს საუცხოოდ ფაქიზად და დროზე. თბილისში დროებითი მისამართი „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციაში (ბაზრის ქ. № 20), ბაქოში პოროხოვის ქ. № 56 შეკვეთას მიიღებს ფოსტითაც.

კაფე-პარიზი

სახსნლის ქუჩა
თავდ. აზნ. სახლი

ერთად ერთ რესტორან „კაფე პარიზს“ სახაფხულოდ აქვს ბალი, სადაც სუფთა პაერზე შეიძლება საფუშის, სადილს და ვახშმის მირთმევა, არის ცალკე ფანატურები და კაბინეტები. სანოვავე საუკეთესო ღირსებისაა პატვისცემით სილ. გივიბერია.

ქართული კლუბი

1 კვირის პროგრამა

- ორშაბათი — ოპერეტა. ბილეთები: 1 შ.-50
- ესაშაბათი — საოჯახო საღამო
- ოთხშაბ. — სინემატოგრაფი. სიმე, ორკ.
- ხუთშაბ. — ქართ. წარმ. ბილეთები 50-30 კაპ.
- პარასკ. — ოპერეტა. ბილეთები: 1 შ.-30 კ-ღ
- შაბ — საღ.
- კვირა — რუსული წარმოდგენა. ბილეთი 50-30 კ.

V წ. მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლისათვის V

სათეატრო სალტერატურო, სამხატვრო წლიურ ხელის მომწერნი მიიღებენ ორ პრემიას

თეატრი და სსოპრებ

(წელიწადი მეხუთე) გამოცემა სრული პროგრამით

აკაკის „ნაფანები და ბრძოლის სიტყვები“ ავტორის სურათებით, ფაქსიმული და ბიოგრაფიით.

ჭ. ლომთაძის „რჩული აზრები“

ავტორის სურათით, ფაქსიმ. და ბიოგრაფიით. უკვე ცნობილი რედაქციით

შუანალი პარტიათა გაარეა, პროგრესული მიმართულებისა

ააუნდში მონაწილეობას მიიღებენ ჩვენი დასამაშრებული და ახალგაზრდა ნიჭირი მწერლები: მგონები, კრიტიკოსები, მუსიკოსები, მხატვრები

შუანლის ფასი ორივე პრემიით წელიწადში ღირს 8 მან. ნახევარის წლით მხ. 50 კაპ. თითო ნომერი ვევლგან 15 კაპ ფულის შემოტანა წაწილ-წაწილად შეიძლება: ხელის მოწერას ღირს 3 მ, 1-მაისამდე — 3 მ. 1-ელ ენკენსთვემდე 2 შელის მოწერა მიიღება: თბილისში, „სორაპნის“ საბანოს კანტორაში (მალთაოვის კენძული, № 1, ვორცხის მეორე ხილის ყურში). ქალაქ გარეთ ხელის-მოწერით ფული უნდა გამოგზავნონ შემდეგის მისამართით: Тифлис, ред. „Театри да Цхоიერა“ Иосиф Имеретини. რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი